

Vlaams
Parlement

vergadering **C157**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Cultuur, Jeugd, Sport en Media

van 23 februari 2017

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de naleving van het VRT-programmacharter – 1155 (2016-2017)	3
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de modaliteiten van interviews op de openbare omroep – 1172 (2016-2017)	
VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het interview van een VRT-journalist met de Syrische president Assad – 1198 (2016-2017)	7
VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over prospecties en werkbezoeken in het kader van het Kunstendecreet – 1116 (2016-2017)	13
VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het onderzoek naar de vrije tijd van jongeren in een instelling – 1165 (2016-2017)	17

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de naleving van het VRT-programmacharter – 1155 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Bart Caron

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, naar aanleiding van het 'vuilniszakken-incident' wil ik het hebben over de deontologie van programmamakers van onze openbare omroep.

De VRT heeft een erg uitgebreid programmacharter. Het programmacharter bepaalt de verantwoordelijkheden met betrekking tot deontologie van de programmamakers, hun leidinggevend en degenen die beslissen over de uitzendingen. Tegelijk verduidelijkt het hun rechten met betrekking tot onder meer de redactionele onafhankelijkheid. Het programmacharter geldt voor alle programma's en multimediadiensten op alle media, dus voor radio, tv, internet en mobiele toepassingen, zowel voor interne producties als voor programma's van externe productiehuis en aankoop. Het charter bevat richtlijnen voor wat de VRT uitzendt en voor de manier waarop de omroep zijn programma's produceert.

Het programmacharter is opgebouwd rond zeven thema's: creatief en verantwoordelijk, integer en onafhankelijk, maatschappelijk relevant en pluriform, gehecht aan waarheid en verantwoording, fair en met respect, aandacht voor de gevoeligheden van het publiek, open en eerlijk.

Om het charter effectief toe te passen wordt het kwaliteitsmanagement uitgeoefend door een kwaliteitscoördinator en een kwaliteitsbeheerder. De kwaliteitsbeheerder is de voorzitter van de programmacharterraad. Structurele klachten en bijzondere vragen worden door de programmacharterraad behandeld.

De VRT wil met het programmacharter, de kwaliteitsbeheerder en de programmacharterraad deontologische vragen en problemen preventief en proactief aanpakken om zo de kwaliteit van haar programma's en multimediadiensten te verhogen. Het invoeren van het programmacharter biedt de programmamakers meer zekerheid en bescherming bij de uitvoering van hun taken.

Het programmacharter bevat ook bepalingen met betrekking tot verborgen opname, respecteren van de privacy. Daarin staat: "We respecteren ook de privacy van bekende Vlamingen en melden privégegevens slechts weloverwogen, rekening houdend met relevantie, maatschappelijk belang en de mate waarin de betrokkene zelf met zijn privéleven naar de media stapt. We werken met toestemming en zijn terughoudend met impliciete toestemming."

Het Radio 2-programma 'De Inspecteur' heeft in het kader van zijn Grote Afvalonderzoek via een soort guerrilla-actie met een verborgen camera de vuilzakken meegenomen bij enkele bekende Vlamingen. In de pers lasen we dat deze BV's vooraf op de hoogte waren gebracht en hun toestemming hadden gegeven. De undercoverbeelden van hun vuilniszakdiefstal zouden in scène zijn gezet door de zogenaamde eco-warriors. Deze BV's reageerden dan wel furieus op de diefstal op Twitter, maar zij speelden het spelletje blijkbaar mee om aandacht te vragen voor het Grote Afvalonderzoek. Vlaams minister van Leefmilieu Schauvliege werd evenwel niet vooraf op de hoogte gebracht van de geplande vuilniszakdiefstal en was daar niet zo mee opgezet. Uiteindelijk kreeg ze haar vuilniszak ongeopend terug van de VRT en zei ze zelf dat daarmee de kous af was.

Minister, in een reactie in de krant wordt u als bevoegd minister geciteerd omdat u wilt dat de zaak binnen de VRT verder besproken wordt : "En indien nodig moeten acties worden ondernomen om erover te waken dat de juridische en deontologische regels gevolgd worden." U was het niet eens met de manier waarop dit verlopen is. Dat verheugt me, want hier is inderdaad een grens overschreden.

Minister, bent u van mening dat de redactie van het Radio 2-programma 'De Inspecteur' de bepalingen van het VRT-programmacharter heeft nageleefd bij het maken van de zogenaamde 'vuilniszakactie'?

Waarom werden de andere BV's wel vooraf op de hoogte gebracht of werd de vuilniszakdiefstal bij hen in scène gezet, en werd minister Schauvliege niet vooraf geïnformeerd?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Collega's, ik begin mijn antwoord op deze vraag met de input van de VRT. Het verhaal van de openbare omroep luidt als volgt. Radio 2 wilde samen met de Openbare Vlaamse Afvalstoffenmaatschappij (OVAM) het thema van de afvalverwerking onder de aandacht brengen van een breed publiek. Radio 2 voerde samen met OVAM en iVOX onderzoek over verpakingsgebruik en afvalsortering. Uit de resultaten bleek onder andere dat een meerderheid van de Vlamingen van goede wil is om te sorteren, maar niet altijd 100 procent zeker is over hoe gesorteerd moet worden.

Uitgaande van die vaststelling wilden de programmamakers laten zien dat Bekende Vlamingen, net als een – tussen aanhalingstekens – 'gewone Vlaming', sorteren en welke moeilijkheden zij daarbij ondervinden. Na de actie met BV's en aanvullend op de OVAM-Radio 2-actie, wilden ze dit ook doen met de Vlaamse minister bevoegd voor het leefmilieu en de natuur. Het Radio 2-programma 'Spits met David' had het plan om, samen met een afvalexpert, de vuilniszak van de minister te analyseren. De programmamakers hadden daarbij als opzet om er een positieve actie van te maken en het afvalvraagstuk en het recycleren van afval op een speelse manier onder de aandacht te brengen. De redactie van Radio 2 wou daarbij zorgvuldig tewerk gaan. Ze was zich bewust van het delicate karakter van de actie die ze voor ogen had. Daarom was er voordien, op 6 februari, overleg geweest van een Radio 2-redacteur met de juridische dienst en de manager beroepsethiek. Tijdens dat overleg werden verschillende zaken geadviseerd. Belangrijk punt was dat de minister vooraf om medewerking moest worden gevraagd. Het 'scenario' voorzag ook in die voorafgaande consultatie van de minister, met name in de ochtend van 7 februari met het oog op het uitzenden van het item in 'Spits met David' van diezelfde dag. En dat, indien de minister zou meewerken, bij de analyse van haar vuilniszak nooit haar privacy in het gedrang zou worden gebracht. Indien de minister haar medewerking niet zou verlenen, zou het item geschrapt worden. Dat lijken mij dus zeer duidelijke afspraken.

In het Radio 2-ochtendprogramma 'De Inspecteur' werd aangekondigd dat de vuilniszak van de minister later die dag, in het programma 'Spits met David', zou worden geanalyseerd. Dat gebeurde nog voor de minister daarover was geraadpleegd. Dat ging in tegen de eigen planning van de programmamakers. De VRT geeft aan dat het fout was om de minister pas op de hoogte te brengen van de actie op het moment dat de actie in 'De Inspecteur' werd gepromoot. Dat had volgens de VRT eerder moeten gebeuren. Daarmee ging de Radio 2-redactie in tegen haar opgebouwde scenario en werd de indruk gewekt dat Radio 2 zonder overleg met de minister zou handelen, op gevaar af haar privacy te zullen schenden. Dat was geenszins de bedoeling van Radio 2 en de betrokken programmamakers, aldus de VRT.

De Programmacharterraad van de VRT heeft zich op 14 februari gebogen over het incident met de vuilniszak van de minister. De Programmacharterraad stelde vast dat een Radio 2-medewerker de vuilniszak van de minister had meegenomen om na te gaan of zij haar afval juist sorteert en dat de zak uiteindelijk ongeopend is terugbezorgd. De Programmacharterraad is van mening dat vooraf de toestemming van de minister gevraagd had moeten worden en dat bij gebrek aan toestemming de vuilniszak niet meegenomen had mogen worden. De Programmacharterraad beklemtoont dat het meenemen en zeker het openen van de vuilniszak de privacy van de privépersoon 'Joke Schauvliege' en die van haar gezin had kunnen schenden. De programmamakers die meewerkten aan de vuilniszakactie zijn er dan ook duidelijk op gewezen dat ze de deontologische richtlijnen niet hadden gerespecteerd.

De vuilniszakactie ging in tegen de geest van het VRT-programmacharter, met name tegen bepalingen onder het hoofdstuk 5 'Fair en met respect', punt 8 'Privacy' – u hebt ze zelf al geparafraseerd en aangehaald. Ik ga ze dus niet herhalen maar inderdaad, men moet geen gespecialiseerd jurist zijn om te zien dat er een probleem was.

Ik kom tot uw tweede vraag. Ook hier verwijs ik naar het antwoord dat de VRT me bezorgde. De actie met de vuilniszak van de Bekende Vlamingen – opgezet in samenwerking met OVAM – stond enigszins los van de actie met de vuilniszak van de minister. De BV-actie inspireerde de programmamakers van Radio 2 wel om een soortgelijke ministeractie te voeren. Het was de bedoeling om de minister, zoals met alle betrokken BV's, vooraf te contacteren en de actie met haar te bespreken en haar medewerking te vragen. Op die manier zou de vuilniszakactie van de minister kunnen gebeuren met voldoende respect voor de privacy van de minister. De inhoudsanalyse van de vuilniszak van de minister zou gebeuren in vooropname. Daardoor zou worden vermeden dat er toch eventuele privacygevoelige informatie aan bod zou komen in de uitzending, aldus de VRT. Dat is niet gebeurd. De VRT erkent de fout.

Collega's, na deze uitleg stel ik met jullie vast dat de VRT een mea culpa slaat bij dit incident. De fout werd toegegeven, er is een uitspraak van de Programmacharterraad en de programmamakers werden gewezen op hun niet respecteren van de deontologische richtlijnen in het programmacharter. Ook ik persoonlijk vond de actie ongepast. Zoals u weet, hou ik enige afstand over het beoordelen van programma's an sich, maar interne deontologische regels moeten wel gevolgd worden. Daar kan ik wel een oordeel over vellen. Die regels zijn niet gevolgd, dat kon het kleinste kind inderdaad vaststellen. De VRT heeft er de nodige lessen uit getrokken en de fout toegegeven. Ik hoop dus dat uit dit incident de juiste les voor de toekomst kan worden getrokken.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, er is wel snel gehandeld door de VRT en dat we nu al de hele uitleg krijgen, is toch wel mooi. In zulke procedures duurt dat soms wel maanden. Men heeft toch wel zeer snel de koe bij de horens gevat in de Programmacharterraad. Ik denk ook dat we er niet meer woorden aan vuil moeten maken.

Ik heb ook begrepen uit een interview in Knack met de heer Lembrechts, de grote baas van de VRT, dat hij eigenlijk ook op dat standpunt stond, dat hij ook ontstemd was over het voorval. Men moet er toch wel over blijven waken. Er bestaan dus programmacharters die heel uitgebreid zijn – het is een vrij dik document – en die iedereen wel zal lezen bij de aanwerving, maar het is misschien nodig dat de VRT er eventueel regelmatig op wijst en er extra vorming rond geeft enzovoort, want blijkbaar worden bepaalde regels dan toch vergeten op een bepaald moment.

Dat is een beetje jammer, want als men het allemaal netjes had nageleefd, was de minister misschien bereid geweest – ik ga niet in haar naam spreken – om mee te werken en dan was het misschien nog interessant geweest om haar tijdens het programma aan het woord te laten over afvalpreventie en sorteren. Op die manier is eigenlijk een beetje een kans gemist om het hele item op een positieve en goede manier in de kijker te brengen. Jammer maar helaas. Dit zal nog wel eens gebeuren, maar het feit dat dergelijke voorvallen zich voordoen, doet ons telkens opnieuw nadenken. Misschien dat de mensen bij de VRT die het goed menen, die teksten op dit moment nog eens grondig aan het nalezen zijn. Laten we hopen dat we niet binnen de kortste keren opnieuw met dergelijke incidenten worden geconfronteerd. Ik zal verder geen vragen stellen, het was een heel duidelijk antwoord.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Het is natuurlijk een voorbeeld, we hebben er hier nog gehad en er zullen er ongetwijfeld nog volgen, we komen er elke week tegen waar we dan politiek niets mee doen omdat we dat ook niet altijd willen doen, maar het toont toch eens te meer aan dat al wie voor de openbare omroep werkt, zeven keer moet nadenken alvorens tot actie over te gaan. Hier had ik dat inderdaad, zoals mevrouw Brouwers zegt, ook nog wel kunnen smaken indien dat kaderde in een soort sensibiliseringsactie in afspraak met de minister enzovoort. Men kan daar een showtje rond opvoeren en op die manier iets meegeven aan de luisteraars.

Er is ten eerste het privacyaspect. Ik kan me voorstellen dat in die vuilniszak toch ook wel dingen zitten die misschien de medische toestand van iemand verraden, en dat is toch niet zomaar iets leuks. Ten tweede vraag ik me af wat de waarde is van de informatie die je eruit haalt. Ik ben niet verantwoordelijk – ik zal het meteen maar zeggen voor de VRT mijn vuilniszak komt roven – voor wat er in mijn huisvuilzak zit. We hebben allemaal een vrouw en kinderen en nog wat aanverwanten die daar rondhuppelen die van alles in die vuilniszak stoppen. En ik weet dat het bij mevrouw Segers nog erger is dan bij mij. *(Gelach)*

In elk geval zou ik mensen van de openbare omroep willen aanraden zeven keer na te denken alvorens dergelijke en vergelijkbare dingen te doen en neer te schrijven. We krijgen soms ook kritiek op een brochure van de VRT waarin dan een woord vooraf staat dat echt zeer tendentius is. Doe dat dus alstublieft niet.

Tot slot weten we dat de VRT volop inzet op een ombudsfunctie bij de nieuwsdienst. Ik hoop dat zoiets als die ombudsman die het uiteindelijk wordt, daar een rol kan in spelen om dat soort dingen in de toekomst op een goede manier aan te pakken.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Voorzitter, ik zou willen dat u ingrijpt tegen het pestgedrag van de heer Vandaele. Uiterekend in deze week tegen pesten is dat onaanvaardbaar. *(Gelach)*

Alle gekheid op een stokje, ik vond ook dat dit eigenlijk ongepast was. Ik heb het niet nodig geacht om daar een vraag om uitleg over in te dienen. Missen is menselijk uiteraard, maar zoals de heer Vandaele zegt, moet een openbare omroep toch twee keer nadenken over alles wat ze in de ether gooien.

Die programmacharters bestaan en zijn omvangrijk. Binnen de VRT wordt heel hard gewerkt aan deontologie en ethiek. Die ombudsman is ook een goede zaak.

Misschien ligt het aan het feit dat de programmamakers onvoldoende alle interne regels kennen, en dan zou mijn suggestie zijn om daaraan te werken en mensen

bij hun aanwerving heel expliciet te wijzen op het bestaan van die regels. Misschien gebeurt dat al, maar dergelijke zaken – omvangrijke documenten – vergeet men natuurlijk ook. Zij moeten op een of andere manier blijvend onder de aandacht kunnen worden gebracht.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik weet niet of het zo is dat er elke week dergelijke incidenten te melden zijn. Dat lijkt me misschien toch wel iets overdreven. Wat ik wel erken, is dat – en iedereen deelt die bezorgdheid – er zeker voldoende interne regels zijn of lijken te zijn bij de openbare omroep – daar is geen gebrek aan –, maar het komt er inderdaad op aan om die dan te kunnen doormanagen op de vloer, niet om de mensen in hun vrijheid om goede programma's te maken te hinderen op zich, maar omdat de openbare omroep nu eenmaal niet te vergelijken is met een doorsneemedium, en in die zin in iets strakkere, ik zou zelfs bijna zeggen voorbeeldigere omstandigheden, moet werken. Ik hoop dat men aan de Reyerslaan met de brede gemeenschap die daar elke dag hard haar best doet om goede dingen te doen, toch wat aan de slag gaat. Zo niet, kan het ook in andere debatten een bedrijf, onderneming of omroep wel wat kwetsbaar maken. Wanneer men regels voor zichzelf opstelt, is het de bedoeling dat men die volgt. Indien dat niet zo is, is dat natuurlijk vooral voor de organisatie in kwestie een achilleshiel.

Er kunnen nog vergissingen gebeuren, maar liefst niet te ernstig en liefst niet te talrijk. Het zal er vooral op aankomen om tot op de vloer de mensen mee te geven dat werken bij de VRT ook gepaard gaat met het in acht nemen van een deontologie die men zichzelf uiteindelijk heeft opgelegd.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de modaliteiten van interviews op de openbare omroep – 1172 (2016-2017)

VRAAG OM UITLEG van Karin Brouwers aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het interview van een VRT-journalist met de Syrische president Assad – 1198 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, het vraaggesprek dat de openbare omroep had met de Syrische leider Assad deed de nodige controverse ontstaan. Dat incident ligt al tijdje achter ons. Dat is misschien des te beter om het wat op afstand te bekijken. De vraag is of je een forum kunt geven aan een man die zich volgens vele instanties schuldig maakt aan extreme schendingen van de mensenrechten en oorlogsmisdaden. Zijn alle mogelijke bemiddelaars goed om aan een dergelijk interview te geraken? Het zijn legitieme vragen, maar het zijn geen vragen waar de politiek een antwoord op moet geven. Ik heb alle vertrouwen in de deontologische zelfregulering van de vierde macht. Zowel de openbare omroep als de Raad voor de Journalistiek hebben organen en codes om dit zelf aan te pakken.

Ik beperk me hier tot een aspect waar het Vlaams Parlement, als eigenaar/behoeder/aandeelhouder van de VRT wel iets over te zeggen heeft. Welk soort van berichtgeving en duiding willen we, compleet los van de inhoud? Hoever willen we gaan om nieuws te vergaren? Welke offers zijn we – ik gebruik bewust 'we', want het is onze omroep – bereid te maken?

Dat het Assadregime op voorhand inzage wilde in de vragen, is op zich niet zo uitzonderlijk. Vaak worden vragen op voorhand voorgelegd, al was het maar om het interview terdege te kunnen voorbereiden. Maar waar ligt dan de grens met het aanvaarden van preventieve censuur, namelijk het aanvaarden om bepaalde vragen niet te mogen stellen? Het bewuste interview werd ook gecapteerd door de Syrische autoriteiten, televisiestations of technici. Deze manier van werken houdt het gevaar in dat er geknipt wordt in het gesprek. Censuur achteraf wordt daardoor gefaciliteerd. Daadwerkelijk bleek het materiaal dat de journalisten uiteindelijk in handen kregen, op maat geknipt. Naar verluidt waren de laatste tien minuten van de opname weg.

Het grootste probleem heb ik echter met het feit dat de keuze van de interviewer in handen van de geïnterviewde werd gelegd. Met alle respect voor de journalist die uiteindelijk naar Damascus trok – het gaat niet over zijn competentie –, kunnen we er niet omheen dat de Midden-Oostenkenner van de VRT dé aangewezen man was om het interview af te nemen. Hij mocht het niet doen. Achteraf vergoelijkte hij dat. Hij aanvaardde dat in zekere mate. Hij weigerde zich te distantiëren van al zijn vroegere, kritische werk en cijferde zichzelf weg om het interview te kunnen laten doorgaan. Feitelijk is dit een opoffering die we van geen enkele journalist ooit zouden mogen vragen of die hij ooit zou hoeven te maken. Ook al heeft de hoofdredactie het misschien niet gevraagd, dan nog had de hoofdredactie wellicht niet mogen toegeven op het uit handen geven van de keuze van de interviewer.

Het is de taak van de openbare omroep om duiding te geven en alle facetten van conflicten te belichten, om het tegensprekelijk debat een plaats te geven. Dat is achteraf ook wel gebeurd in Ter Zake, De Afspraak, Het Journaal enzovoort. Het interview en de situatie is geduid, maar niettemin. We zijn het erover eens dat we de fysieke integriteit van de journalisten niet in gevaar mogen brengen, maar gelden er nog meer restricties? Wat mij betreft wel. Het respect voor redactionele vrijheid namelijk. De vrijheid van de redacties om uit te sturen wie men wil, de vrijheid om zelf meester te zijn over het beeld- en klankmateriaal, de vrijheid om de vragen te stellen die men wil stellen, waarbij de geïnterviewde het recht heeft te zwijgen, maar vaak is net dat veelzeggend. Die kans bleek niet aanwezig. Ook de journalistieke integriteit van de journalist moet bewaakt worden.

Hoever gaat de hoofdredactie van de openbare omroep mee in het tegemoetkomen aan eisen van een geïnterviewde? Was het interview met Assad in deze opzichten uitzonderlijk of gebeurt het wel meer? Waar ligt de grens van het aanvaardbare om alle stemmen in een debat aan het woord te laten?

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Op 7 februari zond de VRT in haar nieuwsprogramma's op radio en televisie het bewuste interview uit met de Syrische president/dictator Assad. De VRT-ploeg reisde voor dat interview mee met een delegatie van het Vlaams Belang, tot daaraan toe. De context waarin het interview werd gemaakt, werd voldoende geduid tijdens de nieuwsprogramma's, voor een deel al tijdens Het Journaal zelf, waar Rudi Vranckx mee aan de tafel zat. Toch kunnen er vragen gesteld worden over deze journalistieke keuze.

Ik ben aangesproken door een aantal leden van mijn fractie die me vroegen of ik dat interview had gezien. Ze vonden het afschuwelijk. Ik heb hen gewezen op de onafhankelijkheid van de redactie en gezegd dat we ons daar allemaal niet te veel mee zouden moeien. Toch denk ik dat dit op zijn minst een klein debat waard is en wil ik de visie van de minister horen. Er mocht niet afgeweken worden van vooraf doorgegeven vragen en dergelijke. Er werd ook niet doorgevraagd. De vragen werden al bijna even ijzig gesteld als de antwoorden

werden gegeven. Het was een heel bevreemdende situatie die een beetje een wrang gevoel gaf. Los daarvan, in de duiding achteraf zijn noch Assad noch het Vlaams Belang daar goed uit gekomen. Ik denk dan ook dat ze zich zeer goed van hun journalistieke taak hebben gekweten.

Maar toch heb ik vragen bij de afwegingen die er binnen de VRT-hoofredactie gemaakt zijn. Minister, welke journalistieke en deontologische afwegingen heeft de VRT-hoofredactie gemaakt bij de beslissing om op uitnodiging van het Vlaams Belang in te gaan om samen naar Syrië te reizen en een interview af te nemen bij de Syrische president, dat aan strikte afspraken en voorwaarden was gebonden? Bent u van mening dat de openbare omroep in dezen gehandeld heeft in overeenstemming met zijn eigen redactiestatuut?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Er komen verschillende aspecten van de reportage aan bod. Uiteraard heb ik de VRT gevraagd om mij de nodige informatie met betrekking tot hun afwegingen mee te geven.

Hoe ver kan men tegemoetkomen aan de eisen van een geïnterviewde? De VRT laat weten dat de VRT-nieuwsdienst in principe geen tegemoetkomingen geeft aan een persoon die geïnterviewd wordt. Een tegemoetkoming over de thema's en/of de concrete onderwerpen kan enkel in heel uitzonderlijke omstandigheden, zoals dat het geval is bij een conflict- of oorlogssituatie. In die uitzonderlijke gevallen communiceert de VRT-nieuwsdienst daar steeds heel open over. Als er een mogelijkheid is om journalistiek werk te doen in een oorlogs- of conflictsituatie aan de kant van een van de partijen, dan worden, alvorens een beslissing te nemen over het uitscharen van een journalist, verschillende elementen met elkaar afgewogen, namelijk de mogelijke nieuwswaarde, de journalistieke relevantie, de veiligheid van de medewerkers en de betrouwbaarheid en geloofwaardigheid van de VRT-nieuwsdienst en de betrokken journalisten. Als wordt bericht vanuit het standpunt van een bepaalde conflictkant, dan geeft de VRT-nieuwsdienst daar altijd steeds volledige transparantie aan het brede publiek over. De VRT-nieuwsdienst is van mening, als een journalist dat open en eerlijk vermeldt in zijn verslag en als in de duiding daarrond ook de tegenstem wordt meegegeven, dat geen probleem hoeft te zijn.

De vraag over de journalistieke en deontologische afwegingen valt uiteen in twee elementen: welke afwegingen werden gemaakt om op de uitnodiging van het Vlaams Belang mee naar Syrië te trekken, en welke afwegingen werden gemaakt om een interview af te nemen van president Assad? Voor beide elementen werden volgens de VRT de verschillende elementen, zoals daarnet vermeld, tegen elkaar afgewogen: nieuwswaarde, journalistieke relevantie, veiligheid en betrouwbaarheid. De journalistieke en deontologische afwegingen zijn ruim gemaakt. Dat gebeurde ook in overleg met de deontologische adviesraad van de VRT-nieuwsdienst. Bij die afweging speelde mee dat de journalistieke relevantie en nieuwswaarde groot was zowel in verband met de situatie in Syrië aan regeringszijde als in het feit dat een prominent lid van een politieke partij, namelijk het Vlaams Belang, nauwe contacten onderhoudt met het Syrische regime en de vermeende as tussen de extreem/radicaal-rechtse bewegingen en partijen in Europa en Syrië en Rusland.

De VRT-nieuwsdienst ging mee naar Syrië om vanuit het gebied onder controle van de regering-Assad reportages te kunnen maken. Onafhankelijk naar het door het regime gecontroleerde deel van Syrië reizen, is geen optie. VRT Nieuws probeert al twee jaar lang tevergeefs een officieel visum vast te krijgen. Pas na aankomst in Syrië werd aan de VRT-nieuwsdienst, alsook aan Knack en Sud-presse, toegezegd om een interview af te kunnen nemen van Assad. De Syrische

president is een van de sleutelfiguren in het conflict. De VRT-nieuwsdienst is van oordeel dat hem aan het woord horen, relevant is voor de kijkers en luisteraars. Daarbij werd het interview goed omkaderd met voldoende duiding door experts en tegenstemmen, aldus de VRT.

Dan is er de vraag naar het uitzonderlijk karakter van deze reportage. Inderdaad, het interview met Assad was voor de VRT-nieuwsdienst erg uitzonderlijk. VRT Nieuws heeft ervoor gekozen om dit interview af te nemen en daar heel open en transparant over te communiceren, in het bijzonder over de omstandigheden van het interview.

De moeilijkste vraag is: waar ligt de grens binnen deze afweging? Volgens de VRT-nieuwsdienst is de vraag hier vooral in welke mate journalisten zich moeten laten tegenhouden bij informatiegarage wanneer stemmen binnen een debat er alles aan proberen te doen om het journalisten zo moeilijk mogelijk te maken. De hoofdredactie van de VRT-nieuwsdienst moet erop toezien dat de informatie die verspreid wordt, voldoende in een juist kader geplaatst wordt, en dit over de manier waarop de reportage of het interview tot stand is gekomen. Ze moet er ook op toezien dat ook de tegenstem binnen het geheel van de berichtgeving aan bod kan komen. VRT Nieuws neemt deze beslissingen binnen het journalistieke en deontologische kader waarbinnen de redactie altijd werkt.

Ik geef nog enkele bijkomende elementen op mogelijke vragen rond censuur en persvrijheid. Wat betreft de censuur, kon de VRT-journalist de vragen die hij heeft gesteld vergelijken met de opnames die teruggekomen zijn. De journalist en VRT Nieuws konden vaststellen dat de laatste minuten van het interview weggeknipt zijn omdat de drie journalisten in het gezamenlijk interview over hun afgesproken tijd waren gegaan. Ze konden ook vaststellen dat het interview voor het overige niet verdraaid werd. Voor de duidelijkheid laat de VRT weten dat het interview met Assad afgenomen werd door drie journalisten samen, een van de VRT, een van Knack en een van Sudpresse. VRT Nieuws had op basis daarvan nog altijd kunnen beslissen om desgevallend het interview niet uit te zenden.

Werd er dan bij dezen geen vrij forum gegeven aan Assad? Volgens de VRT-nieuwsdienst is dat niet het geval omdat verschillende programma's voldoende duidelijke omkadering gaven aan het interview. De duiding gebeurde de dag zelf en de ochtend erop, op radio, televisie en online. Zo werd er een overzicht gegeven van welke oorlogsmisdaden het Syrische regime al beschuldigd is, samen met het rapport van Amnesty International over foltering en executies in de overheidsgevangenis nabij Damascus. Er werd ook context gegeven aan de uitspraken van Assad, hoe de Syrische overheid de touwtjes heel strak in handen houdt, het conflict in zijn bredere zin en de alliantie die ontstaat tussen Europees extreem of radicaal rechts, Poetin en Assad.

Dan is er de vraag naar de redactionele vrijheid. Zonder berichtgeving vanuit een bepaalde kant, zou er nauwelijks bericht kunnen worden over de oorlog in Syrië. Journalisten kunnen zich immers niet beperken tot enkel berichtgeving vanop plaatsen waar ze welkom zijn, want net dat zou hun redactionele vrijheid dan ook weer kunnen beperken, aldus de VRT.

Is een en ander in overeenstemming met het redactiestatuut? Uitzonderlijke omstandigheden rechtvaardigen soms uitzonderlijke acties. De VRT-nieuwsdienst is van mening dat hij op een deontologisch verantwoorde wijze gehandeld heeft, zowel voor de journalistieke missie naar Syrië als voor het interview met Assad.

Het is niet aan mij om een waardeoordeel uit te spreken, noch om de check te doen of dit overeenkomt met de letter van het redactiestatuut. Maar ik meen u met de vorige elementen van mijn antwoord toch voldoende informatie te hebben

gegeven om dit eventueel door uzelf te laten afwegen. Tot daar de informatie die ik u kan meegeven.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, ik heb nog een paar bedenkingen, eerder dan vragen.

Ik dank u voor uw antwoord, dat voorzichtig en begrijpelijk is. Het is een antwoord dat de VRT in dezen logischerwijze geeft. Ik heb er niet zoveel moeite mee. Alleen blijf ik zitten met een wat onhebbelijk gevoel over het feit dat, ten eerste, deze journalisten – en ik heb het nu alleen over de VRT – zijn meegegaan met een delegatie van één welbepaalde partij; ten tweede, dat de VRT niet zelf de journalisten voor het interview heeft mogen aanduiden; en ten slotte, ook al is men wat over de tijd gegaan, dat er een aantal minuten van het interview zijn weggeknipt.

Maar goed, het zijn uitzonderlijke omstandigheden. Ik moet toegeven – ik had het ook gezegd in mijn inleiding – dat de omkadering en de duiding die de VRT naderhand heeft gegeven, veel zaken in een juister daglicht stelt. Dat is in ieder geval correct. Het is een heel moeilijke afweging om te maken.

Ik zou zeggen: vooral de compagnie waarmee men is geweest, doet bij mij toch ernstig vragen rijzen over het initiatief.

De voorzitter: Mevrouw Brouwers heeft het woord.

Karin Brouwers (CD&V): Minister, het feit dat wij zelf een beetje gechoqueerd waren door het interview met president Assad, heeft natuurlijk te maken met het feit dat we dit niet elke dag te zien krijgen. Een interview met dergelijke figuren die niet op de beste manier de geschiedenis ingaan, dat zie je niet elke dag. In die zin is het zeker uitzonderlijk te noemen. Het was echt heel – bijna – beklemmend. Gelukkig hoeven we dat niet elke dag te zien op tv.

Ik heb uit uw antwoord in elk geval begrepen dat de VRT hier alles zeer zorgvuldig heeft afgewogen en daar op tijd aan is begonnen.

Wat die laatste vragen betreft die zijn weggeknipt, dat is natuurlijk not done. Dat zou hier niet gebeuren, in een land met persvrijheid. Uiteraard niet. Maar gelukkig – dat heeft president Assad dan toch over het hoofd gezien – hebben we dat allemaal netjes kunnen lezen in de Knack. Uiteindelijk is er dus volgens mij niet veel informatie verloren gegaan.

De beelden die we te zien kregen – ik denk het stukgeschoten gedeelte van Aleppo – hadden we nog niet op die manier kunnen zien. Het was zeer beklappend. Andere beelden, van de personen die zich inderdaad zeer graag samen laten filmen en fotograferen met bepaalde figuren, zullen een bepaalde partij in dit parlement en ook buiten dit parlement, in dit land, hopelijk nog lang achtervolgen.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Ik heb geen vraag ingediend, maar ik heb wel in de pers gereageerd. Ik vind altijd dat we heel terughoudend moeten zijn als het gaat over redactionele keuzes. Ik vind dat heel moeilijk. Maar uiteraard had ook ik een heel onbehaaglijk gevoel op het moment dat het interview op www.deredactie.be verscheen. Het is daar 's middags geplaatst. En dat is uiteindelijk het grootste probleem gebleken. De onlineversie heeft daar een hele middag gestaan, zonder dat die de kadering en duiding heeft gekregen die daarna in het journaal zeer

uitvoerig en grondig zijn gebeurd. Dat was absoluut nodig, want anders was het echt geen goede zaak geweest.

Maar ondertussen hadden heel veel mensen dat interview al gezien. Het grote probleem was dat die Assad daar wel een toffe peer, of alleszins een beschaafd man, leek. In het licht van hoe mensen hier ten opzichte van de oorlog staan en ten opzichte van vluchtelingen die naar hier komen, dacht ik toen: 'Dit kan veel kwaad doen. Mensen die enkel naar het interview kijken, gaan nog denken dat die vluchtelingen geen reden hebben om naar hier te komen.' Dat vond ik heel problematisch. Maar de kadering nadien is heel goed gedaan.

De VRT is duidelijk niet over één nacht ijs gegaan. Maar daar ben ik ook altijd van uitgegaan, dat ze daar wel over hadden nagedacht. Misschien hadden de alarmbellen meer moeten afgaan op het moment dat Rudi Vranckx duidelijk de boodschap kreeg dat hij niet welkom was. Jens Franssen vind ik altijd een zeer, zeer goede journalist. Maar hier was hij zodanig gebonden dat, op het moment dat hij eigenlijk de bal teruggekaatst kreeg, met 'Wat bedoel je met alle middelen?' hij zelfs dan niet zei: 'Foltering, bijvoorbeeld.' Ook dan is hij behoedzaam gebleven. Ik begrijp dat natuurlijk, want ook ik zou daar met schrik voor eigen leven staan.

Er valt veel voor te zeggen om de keuze te doen, maar er valt ook veel tegen te zeggen. De keuze hebben ze gemaakt. Het enige wat voor mij overblijft in de hele nasleep, is dat ik denk dat het niet zo'n hele namiddag online had mogen staan zonder enige kadering.

Wilfried Vandaele (N-VA): Ik zou er zelf ook graag iets aan toevoegen. Er kunnen kanttekeningen worden gemaakt. Dat is ook gebeurd. In het verleden hebben we ook kritiek – redelijk scherpe kritiek – geuit toen Younes Delefortrie en Choudary destijds werden opgevoerd. Wij vonden toen dat er veel te weinig tegenwicht werd geboden en dat er veel te weinig duiding was.

Ik heb het niet de hele dag gevolgd en niet online gekeken. Maar ik had het gevoel dat dat tegenwicht er in dit geval toch wel zeer duidelijk was. Ik vond dat zeker aanvaardbaar.

Mijnheer Caron, u zegt: 'Meegaan met het Vlaams Belang is op zich al ontoelaatbaar.' Zo begreep ik u toch.

Als een journalist of een redactie van oordeel is dat zo'n interview belangrijk is, dan moet men het instrument van het interview maar gebruiken. Men heeft ook gezegd dat een stukje is weggeknipt. Wat mij betreft, kon het zeker door de beugel. Het zou een andere zaak zijn geweest als de journalisten na het interview de huisvuilzak van Assad hadden meegenomen: dat zou ik erover hebben gevonden.

Bart Caron (Groen): In deze kwestie wil ik het Vlaams Belang gerust als een normale politieke partij beschouwen. Het gaat in belangrijke mate over beeldvorming. Met onwaarschijnlijke verbazing heb ik gekeken naar de schijnbare klasse die de president uitstraalde. Hoe zouden er in dat land zich problemen kunnen voordoen, voor vluchtelingen en anderen? Voorts gruw ik van de – relevante – beelden waarop de heren van het Vlaams Belang met Assad in een fauteuil zitten.

Tot slot nog dit: ik ben tevreden met de afwegingen die de VRT heeft gemaakt. Dat gebeurde grondig en goed. Toch bevindt men zich hier op het randje van wat kan. Andere media deden het niet, de VRT wel. Het is door het bezoek van het Vlaams Belang dat het regime een ernstig imago krijgt. Maar voor mij volstaan de afwegingen.

Karin Brouwers (CD&V): Ik weet niet of men die voormiddag dat interview online voldoende heeft geduid. Wel is het zo dat in het ochtendlijke radionieuws voldoende duiding aan bod kwam, en doorheen de dag is dat ook het geval geweest. De VRT heeft haar taak naar behoren gerealiseerd. Zowel Assad als de aanwezige leden van het Vlaams Belang in één uitzending ontmaskeren, dat zijn twee vliegen in één klap. Dat was ferm gedaan. *(Opmerkingen van de heer Marius Meremans)*

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Bart Caron aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over prospecties en werkbezoeken in het kader van het Kunstendecreet – 1116 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, minister, collega's, de leden van de pool van beoordelaars kregen vorige week een e-mail met de volgende mededeling: "In het nieuwe Kunstendecreet werd een gewijzigd systeem voorgesteld van prospecties en werkbezoeken door beoordelaars. (...) Werkbezoeken zullen op een georganiseerde wijze blijven plaatsvinden. Daartoe worden vanaf het voorjaar 2018 telkens drie beoordelaars en één secretaris afgevaardigd naar een organisatie die een werkingssubsidie ontvangt onder het Kunstendecreet. (...) Uiteraard blijft het belangrijk dat beoordelaars ook op andere wijze kennis en competentie verwerven over de te beoordelen organisaties. Als beoordelaar beslist u zelf hoe u dat doet. De administratie zal hier geen enkele taak in opnemen. De budgettaire context laat niet langer toe dat naast werkbezoeken een vergoeding wordt voorzien voor verplaatsingen bij prospecties."

Het laatste deel van deze mededeling komt niet overeen met de bepalingen van artikel 11 van het uitvoeringsbesluit. Daarin staat het volgende: "De leden van de pool van beoordelaars kunnen aanspraak maken op de volgende vergoedingen: (...) 4° een reisvergoeding voor vergaderingen, prospecties en werkbezoeken, gebaseerd op de prijs van een treinrit in eerste klas." Het vierde punt vermeldt dus uitdrukkelijk dat er een reisvergoeding wordt betaald. Ik herinner me erg goed dat we bij de bespreking van het voorstel van Kunstendecreet bij dit punt hebben stilgestaan. Het is immers een van de zaken die in het verleden door leden van beoordelingscommissies als een pijnpunt is ervaren en ook meermaals is gemeld.

Daarnaast is het onduidelijk hoe de administratie – of de adviescommissie of de beoordelingscommissie zelf – beoordelaars van de werkbezoeken zal selecteren. Men kan die werkbezoeken immers opvatten als een vorm van controle op het huidige beleid – wordt het beleid van de organisatie uitgevoerd zoals beschreven in het beleidsplan en het geactualiseerde beleidsplan? – of als een poging om de werking van de organisatie te bekijken in het licht van de toekomst, en daartoe al op zoek te gaan naar toekomstige beoordelingselementen.

Ik wil u daarover enkele vragen voorleggen, ingegeven door het besef dat goede beoordelingen nood hebben aan prospectie, wat impliceert dat mensen die soms grote afstanden moeten afleggen daarvoor ook vergoed moeten worden. Om het betaalbaar te houden, werken we met treintarieven, dus dat moet kunnen.

Overigens zit in hetzelfde verhaal het element dossiervorming. Als we werken met een pool en soms met wisselende beoordelaars, zo werd toen gezegd, dan is het belangrijk dat er van elke organisatie een soort dossier wordt opgemaakt

door de administratie dat bij elke nieuwe aanvraag – hetzij structureel, hetzij projectmatig – kan worden ingekeken om het traject te ontwikkelen – de groei, de bloei en de neergang – en om wat dan ook van een organisatie mee te kunnen disconteren – de prospecties die gebeurd zijn, de verslagen van voorstellingen die beoordelaars hebben gezien – zodat er brede kennis is over een organisatie bij toekomstige beoordelaars.

Minister, is de beslissing inzake het niet terugbetalen van prospectiekosten een beslissing van u of van de administratie alleen? Heeft de Adviescommissie Kunsten hierover een advies gegeven?

Hoe staat u tegenover de tegenspraak tussen artikel 11 van het uitvoeringsbesluit en de mededeling van de administratie? Zeer merkwaardig vind ik dat.

Is de regeling inzake prospectieverslagen reeds in werking? Dat is de dossiervorming zoals ik die omschreef. Worden die centraal beheerd en ontsloten voor andere leden van de pool? Wordt er kennis uitgewisseld tussen poolleden?

Wie zal de beoordelaars selecteren voor werkbezoeken? Op basis van welke criteria? Deze vraag is ingegeven door wat ik daarnet zei. Gaat het over beoordelaars van de toekomstige subsidieronde of kijkt men naar de huidige toepassing?

Hoe staat u tegenover het feit dat werkbezoeken worden afgelegd door leden van de pool die de betrokken – gevisiteerde – organisatie bij hun subsidieaanvraag voor de volgende meerjarige subsidieronde – wellicht – niet zullen beoordelen?

Is het niet beter te wachten met het invoeren van deze regeling – werkbezoeken dus – tot de evaluatie van het Kunstendecreet is afgerond – u bent daarmee bezig – zodat werkbezoeken nuttiger worden ingezet, meer in het licht van de toekomstige beoordeling en bijhorende evaluatie?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Het voorstel inzake het niet terugbetalen van prospectiekosten werd in eerste instantie door de administratie gelanceerd, voornamelijk vanuit een bezorgdheid over de potentieel hoge kostprijs van de vergoedingen voor prospecties, en dan gaat het over reisvergoeding en vergoeding voor het opstellen van een prospectieverslag. De beperkte middelen noopten tot een keuze.

Zowel het kabinet als de Adviescommissie Kunsten heeft het voorstel van de administratie gevolgd. De Adviescommissie Kunsten debatteerde tijdens twee vergaderingen over de regeling van prospecties en werkbezoeken en besliste op 16 november 2016.

In artikel 11 van het uitvoeringsbesluit wordt inderdaad bepaald welke vergoedingen gelden voor prospecties. "Art. 11. De leden van de pool van beoordelaars kunnen aanspraak maken op de volgende vergoedingen: 1° een presentiegeld van 60 euro per dagdeel, geïndexeerd, tot maximaal twee dagdelen per dag voor de deelname aan vergaderingen en de uitvoering van werkbezoeken; 2° een forfaitaire vergoeding van 30 euro voor de voorbereiding van een aanvraagdossier voor een werkingssubsidie en 15 euro voor de voorbereiding van een aanvraagdossier voor een projectsubsidie of beurs; 3° een forfaitaire vergoeding van 25 euro voor het opstellen van een prospectieverslag of een verslag van een werkbezoek, als de beoordelaar de prospectie of het werkbezoek uitvoert op verzoek van de pool van voorzitters; 4° een reisvergoeding voor vergaderingen, prospecties en werkbezoeken, gebaseerd op de prijs van een treinrit in eerste klas."

In het derde lid wordt duidelijk gesteld dat een vergoeding van 25 euro enkel mogelijk is als de beoordelaar de prospectie op verzoek uitvoert. In het vierde lid

vinden we enkel de term 'prospecties' terug. Wat wordt hiermee bedoeld, nu een definitie van een 'prospectie' niet wordt gegeven in het uitvoeringsbesluit noch Kunstendecreet? Met de juridische dienst van de administratie is uitgeklaard dat 'prospecties' hier logischerwijs slaat op prospecties zoals omschreven in het derde lid, dus prospecties op verzoek van de pool van voorzitters.

Daaruit volgt, voor lid 4: in de huidige regelgeving is geen sprake van prospecties op eigen initiatief van beoordelaars, enkel van prospecties op verzoek. Hoewel prospecties op eigen initiatief in de praktijk natuurlijk wel bestaan en beoordelaars veel activiteiten bezoeken, kan er geen sprake zijn van een vergoeding bij prospecties die niet op verzoek plaatsvinden; en voor lid 3: de pool van voorzitters zal geen verzoeken tot prospecties doen aan beoordelaars, omdat het departement niet over de nodige werkingsmiddelen beschikt om dit te betalen.

Er is dus nog geen regeling voor prospectieverslagen in werking. Binnen de beperkte budgettaire context werd wel de keuze gemaakt om een uitgebreid systeem van werkbezoeken bij de meerjarig gesubsidieerde organisaties op te starten.

Mijn administratie zal de beoordelaars selecteren, maar moet de methodiek hiertoe nog uitwerken. De administratie zal de gebruikelijke stakeholders hierover raadplegen, in de eerste plaats de Adviescommissie Kunsten. De criteria zijn nog niet gekend. De administratie start in de zomer 2017 met het uitwerken van de methodiek, om vanaf het voorjaar 2018 werkbezoeken te kunnen organiseren. Er is dus nog even de tijd om criteria te bepalen en te verfijnen.

De huidige pool van beoordelaars zal werkbezoeken uitvoeren, dus ook de beoordelaars die mogelijk nog niet actief zijn geweest binnen een beoordelingscommissie, om welke reden dan ook, en de beoordelaars die tot hier toe projecten en beurzen hebben beoordeeld.

De vervanging van leden van de beoordelingscommissie is niet te vermijden, maar hoeft geen probleem te vormen. Minimaal de helft van de pool van beoordelaars moet na zijn vijfjarig mandaat, in 2019, vervangen worden. Het uitgangspunt is dat niet méér dan de helft vervangen zal worden. De helft van de beoordelaars betrokken bij de werkbezoeken zal dus nog actief zijn in de volgende meerjarige subsidieronde, wellicht meer, want de 'passieve' beoordelaars zullen wellicht ook niet of weinig op werkbezoek gaan en worden prioritair vervangen in 2019.

De werkbezoeken resulteren in een neergeschreven verslag volgens een sjabloon met minimale aandachtspunten. Dit verslag wordt door de administratie geredigeerd en wordt aan het subsidiedossier van de meerjarig gesubsidieerde organisaties toegevoegd.

Hierdoor worden alle beoordelaars die betrokken zijn bij de volgende meerjarige subsidieronde geïnformeerd. Door deze kennisoverdracht kunnen zij hun expertise en kennis van de sector verder opbouwen.

De regeling van werkbezoeken zal pas ingevoerd worden na de evaluatie van het Kunstendecreet, namelijk vanaf het voorjaar 2018. Nieuwe pistes op het vlak van beoordeling en evaluatie zullen in 2017 besproken worden. Intussen geef ik mijn administratie de opdracht om een regeling voor werkbezoeken uit te werken op maat van de huidige 207 structureel gesubsidieerde organisaties binnen het Kunstendecreet.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Minister, uw antwoord toont aan dat we dringend aan een evaluatie toe zijn van een aantal punten, die moeten verfijnd en verduidelijkt

worden. Als de juridische dienst van de administratie zich moet bezighouden met het uitzoeken van de juridische draagwijdte van het woord prospectie, hebben we een probleem. Ik herinner mij uit de parlementaire voorbereiding dat de woorden 'op verzoek van de pool van de voorzitters' betekenen dat het prospecties zijn die de beoordelingscommissie afsprekt en waarvoor de voorzitter groen licht geeft. Iemand moet dat natuurlijk valideren. In plaats van 'op verzoek van' was het misschien beter geformuleerd als 'met toestemming van', of iets in die aard. Deze afgrenzende bepaling vind ik niet gepast.

Ik ben het ermee eens dat niet iedereen moet en kan gaan waar hij zin in heeft en dat alles de facto vergoed moet worden. Dat wil ik niet. Het moet gericht gebeuren, laat dat duidelijk zijn. Bij die gerichte bezoeken gaat het uiteraard over de organisaties die door die pool en door die beoordelingscommissies moeten worden geëvalueerd. Ik begrijp dat er wat betreft de werkbezoeken nog wat tijd is en dat men de werkwijze nog verder zal verfijnen. Dat stelt me wel gerust.

Ik kan niet waarderen dat de regelgeving niet wordt gevolgd. Ik kan niet anders dan dit vaststellen. Hetzelfde geldt voor de prospectieverslagen. Ook in dat verband wordt de regelgeving niet gevolgd. Ik wist niet dat dit zomaar kon in Vlaanderen. Blijkbaar is het wel zo en dan zoekt de administratie bij zijn eigen juridische dienst naar argumenten om de door diezelfde dienst opgestelde uitvoeringsbesluiten op een andere manier te interpreteren. Dat vind ik nogal vergaand. Bij de evaluatie van het Kunstendecreet zal er wellicht ook een kleine aanpassing van dat uitvoeringsbesluit nodig zijn.

Ten slotte hoop ik dat de evaluatie straks grondig kan gebeuren en ook in deze commissie een plaats zal krijgen. Een pijnpunt is volgens mij dat het geheugen verloren gaat. De pool wordt steeds voor de helft vervangen. Als ook de beoordelingscommissie voor elke ronde van projectsubsidies en elke structurele ronde door elkaar wordt gegooid, dan verdwijnt elk geheugen en elke continuïteit in de beoordeling. De evolutie en de samenhang wordt niet meer gezien, behalve misschien door het digitaal dossier. Gelukkig wordt dat wel ontwikkeld. Ik denk dat hier nog werk aan de winkel is.

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Ik wil een wederwoord geven. De werkbezoeken dragen wel degelijk bij aan de voornaamste doelstelling om de kennisopbouw en de kennisoverdracht onder de beoordelaars te garanderen. Ik denk ook dat de kennisoverdracht met de rapportage, zoals ik ze daarnet beschreven heb, wel degelijk aanwezig is. Ik zeg niet dat de kennisoverdracht daarmee exclusief gegarandeerd is en er zijn zeker nog andere mogelijkheden. Te stellen dat hier helemaal niets zou gebeuren om de beoordelaars op die manier informatie te laten raadplegen en uitwisselen en aan kennisopbouw te doen, klopt niet. We hebben nog even de tijd om zowel de verdere inwerkingtreding van deze werkbezoeken als de evaluatie van het Kunstendecreet samen te laten verlopen en die discussie kunnen we de komende maanden zeker nog voortzetten.

Wat betreft de interpretatie van een besluit of van de totale doelstelling van werkbezoeken en prospectieverslagen en dergelijke meer, was ik zelf natuurlijk niet aanwezig toen hier de debatten daarover zijn gevoerd. Mijnheer Caron, ik zou mij er wel voor hoeden om exclusief vanuit uw rol als wetgever de enige juiste juridische conclusie te trekken. Met andere woorden, ik heb wel oren naar uw vraag of de administratie wel de juiste beslissingen neemt. Daar wil ik het debat wel over voeren, maar ik neem aan dat de administratie, volgens de regels van de kunst, wanneer ze bepaalde regels moet interpreteren of al dan niet toepassen, wel gaat kijken, niet alleen naar de teksten, maar ook naar de parlementaire voorbereiding en de memorie van toelichting. Ik zou het dus iets

milder willen bekijken. Het materieel doel van kennisuitwisseling en kennisopbouw met de werkbezoeken is volgens mij al in zeer grote mate gegarandeerd.

Nogmaals, ik ben zeker bereid om in de komende maanden, wanneer we helderder zicht hebben op de evaluatie die nu in volle gang is, in deze commissie met u te bekijken op welke punten die evaluatie ons tot bijkomende maatregelen noopt.

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Ik sta daar op dezelfde wijze tegenover. Laten we die evaluatie bekijken. Ik wil enkel het volgende benadrukken. Er is een structurele ronde die door zeven beoordelaars wordt bekeken. Die zeven beoordelaars bekijken dat dossier grondig en geven een goed advies.

Twee jaar later gaat een commissie van drie andere mensen op bezoek. En twee jaar later komt er een nieuw dossier op een beoordelingscommissie met weer zeven andere mensen. Zo werkt het momenteel.

Het is een punt van evaluatie, dat weet ik ook. Je moet al materiaal hebben dat toegankelijk is voor al die verschillende mensen. Het zou misschien ook beter zijn – we hoeven niet honderd procent samenvallende commissies te hebben – om de kennisoverdracht te faciliteren en continuïteit in de visie op organisaties en hun evolutie te kunnen bevorderen. Dat is eigenlijk de achterliggende gedachte. Laat ons die discussie verder voeren bij de evaluatie. Ik dank u voor de openheid ter zake.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van Tine Soens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over het onderzoek naar de vrije tijd van jongeren in een instelling – 1165 (2016-2017)

Voorzitter: de heer Wilfried Vandaele

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

– Bart Caron treedt als voorzitter op.

Tine Soens (sp.a): Voorzitter, minister, collega's, de afdeling Jeugd gaf opdracht om een onderzoek te voeren naar de vrije tijd van jongeren die verblijven in een instelling. Daarbij werd vooral gekeken naar het soort activiteiten en in welke mate jongeren in een instelling gebruikmaken van het bestaande jeugdwerkaanbod. Daarnaast werd ook nagegaan hoe ze dat bestaande jeugdwerkaanbod ervaren.

Het onderzoek richtte zich op jongeren tussen de 10 en de 18 jaar. Zo'n 445 jongeren namen eraan deel. De resultaten van het onderzoek zijn opvallend: slechts 30 procent van de voorzieningen slaagt erin om voor meer dan de helft van de jongeren de vroegere tijdsbesteding voort te zetten. Onder andere praktische, organisatorische en financiële redenen zijn hiervoor de oorzaak.

Het onderzoek geeft ook een aantal aanbevelingen mee, zowel aan de instellingen, het welzijnsbeleid als aan het lokale jeugdwerkbeleid. Een daarvan is dat ook het experimenteel jeugdwerk aanwezig zou moeten zijn in de voorzieningen waar jongeren verblijven. Ook een sterkere band met het lokale jeugdwerk wordt nagestreefd.

Minister, welke conclusies trekt u zelf uit het onderzoek dat is opgeleverd door de afdeling Jeugd? Welke aanbevelingen zult u ter harte nemen? Welke specifieke acties plant u in opvolging van het onderzoek? Hebt u reeds overleg gehad met

de minister van Welzijn in verband met dit onderzoek? Zo ja, welke initiatieven komen voort uit dat overleg?

De voorzitter: Minister Gatz heeft het woord.

Minister Sven Gatz: Collega's, alvorens ik op uw concrete vragen inga, wil ik proberen enkele nuances aan te brengen bij de resultaten die u hebt aangehaald.

Deze resultaten zijn de cijfers voor de bevraging van de residentiële voorzieningen zelf, waarvan inderdaad slechts 30 procent van de ondervraagde medewerkers aangeeft dat meer dan de helft van de jongeren hun vrijetijd kunnen voortzetten in de voorziening. Bij de bevraging van de jongeren zelf, geeft 65 procent van deze jongeren aan dat ze hun vrijetijdsactiviteiten gewoon voort kunnen zetten als ze in de voorziening belanden. Deze discrepantie kan te wijten zijn aan het feit dat de meeste jongeren die aankomen, geen vrijetijdsactiviteiten hebben, wat meerdere ondervraagde voorzieningen aangaven en de kwetsbare positie van deze groep aangeeft. Ze antwoorden dus gewoon voor de jongeren die een vrijetijdsactiviteit deden voor ze aankwamen. Bijkomend hebben de voorzieningen geantwoord in de context van voortzetting binnen dezelfde organisatie of club. De helft van de voorzieningen zegt expliciet inspanningen te doen om de hobby's van de jongeren te laten continueren, al is het dan niet meer in clubverband of op een andere locatie. Dit betekent dat deze 30 procent enkel geldt voor het percentage jongeren dat al een activiteit uitvoerde en deze nu kan voortzetten op dezelfde locatie. Zowel de voorzieningen als de jongeren geven aan dat ze bij het verhuizen naar een instelling ook met nieuwe activiteiten en hobby's in contact komen. Begrijp me dus niet verkeerd. Het is niet om de resultaten te verbloemen, maar ik wou de resultaten even opentrekken.

Wat zijn dan de conclusies die ik zelf trek uit dit onderzoek? Eerst en vooral dat het onderzoek naar vrije tijd van jongeren in residentiële voorzieningen erg nuttig was. Het waarborgen van het recht op vrije tijd voor alle Vlaamse kinderen en jongeren is een prioriteit. Net deze groep jongeren kan gebaat zijn bij een lonende en uitdagende vrijetijdsbesteding. Vrije tijd en participatie aan georganiseerde vrijetijdsactiviteiten kunnen verschillende functies invullen: van plezier en ontspanning, over het ontdekken en ontwikkelen van talenten en competenties naar het oefenen van sociale vaardigheden, groeien in vriendschappen of uitbouwen van een sociaal netwerk. De vrijetijdsruimte biedt andere en bijkomende mogelijkheden voor ontwikkeling dan die die thuis, op school of binnen de hulpverlening gegeven worden. Uit het onderzoek concludeer ik dat de meeste jongeren, 76 procent, die in residentiële voorzieningen verblijven, rapporteren tevreden tot zeer tevreden te zijn met de besteding van hun vrije tijd. Een kleine minderheid, 8 procent, is zeer ontevreden over zijn/haar vrijetijdsbesteding.

We zien dat plaatsing voor sommige jongeren betekent dat ze jammer genoeg moeten inboeten op vrije tijd en vrijetijdsbesteding. Als reden geven de voorzieningen zelf hier onder andere praktische of financiële belemmeringen voor op. De jongeren zelf zeggen in te leveren op recreatieve spontane activiteiten of hobby's, op het sporten in clubverband en op sociale- en jeugdwerkactiviteiten.

Er zijn ook jongeren die dankzij de voorziening kennismaken met een passend vrijetijdsaanbod. Dat bestaat gelukkig ook. Maar wanneer ze de voorziening verlaten of ze verhuizen van de ene naar de andere voorziening, kan het niet worden voortgezet. Er is een gebrek aan continuïteit, waardoor ze weinig of niet profiteren van de krachten en mogelijkheden van een passend vrijetijdsgebeuren, dat dan wel door de voorzieningen werd aangeleverd. Zo blijkt dat de voorziening tijdens de vakantieperiodes vaak een rol als bruggenbouwer speelt en kinderen en jongeren de weg wijst naar externe kampen en vakanties. Deze rol spelen ze niet voor jongeren die de vakanties thuis doorbrengen. Sommige voorzieningen

erkennen het belang van de deelname van hun jongeren aan extern jeugdwerk en brengen jongeren in contact met verenigingen, maar dit kan sterker.

Vanuit het jeugdwerk zijn er vele 'good practices' te vinden, vooral bij de Werking Met Kansarme Jongeren (WMKJ). WMKJ's sluiten goed aan bij de werking van de voorzieningen en hun publiek. Ze hanteren een aangepaste benadering, een flexibele omgang en stellen weinig eisen met betrekking tot de aanwezigheid.

Ik neem alle aanbevelingen die uit het onderzoeksrapport kwamen, ter harte, maar zal specifiek inzetten op een selectie ervan. Ik geef prioriteit aan de aanbeveling dat de rol van bruggenbouwer voor het lokale jeugdwerk verder moet worden uitgebouwd. Ook met de aanbeveling over het inzetten op de continuering van vrije tijd van jongeren als ze aankomen in de voorziening en als ze weer vertrekken, ga ik aan de slag. De onderzoekers geven als concrete aanbeveling om de participatie van jongeren aan hun eigen vrije tijd te versterken, en het onderzoek beveelt ook aan vrije tijd voortdurend voorwerp te laten zijn van kritische reflectie.

Ik geloof dat onze onderzoeksagenda hieraan tegemoetkomt door onderzoek over vrijetijdsbeleving prioriteit te geven. Meer specifiek kan ik verwijzen naar een paar acties uit mijn beleidsbrief Jeugd 2017.

Met het diversiteitstraject dat we al een tijd lopen, trachten we jeugdwerk voor iedereen toegankelijk te maken en het jeugdwerk zelf zo divers mogelijk te maken. Hieronder valt zeker ook de kwetsbare doelgroep van jongeren in residentiële voorzieningen. Zoals u weet, lanceerde ik een projectoproep 'Bruggenbouwers binnen en naar het jeugdwerk' in december 2016. Op lokaal niveau wordt er dus een duidelijke impuls gegeven om bruggen te bouwen in de jeugdwerksector maar ook sectoroverschrijdend. We hopen interessante projecten binnen te krijgen, mogelijk ook in het domein van de residentiële voorzieningen zodat er een sterkere band met het jeugdwerk kan worden opgebouwd.

Dit biedt een duidelijk antwoord op de bevindingen van het onderzoek, die wijzen naar de mogelijkheid om sterkere bruggen te slaan tussen jeugdwerk en voorzieningen.

Een volgende verdiepingsstudie op de kinderrechtenmonitor, meer bepaald een onderzoek naar de beleving van de vrije tijd in een subgroep van de jongeren in residentiële voorzieningen, namelijk de minderjarigen in asielcentra, behoort tot de mogelijkheden. Door dergelijk onderzoek zouden we duidelijker te weten kunnen komen hoe we kunnen ingrijpen om het recht op vrije tijd voor deze kwetsbare groep te waarborgen.

Er wordt op dit moment ook onderzocht of er een vervolgonderzoek kan worden uitgeschreven voor het ontwikkelen van een reflectie-instrument om vrijetijdsbeleving te meten bij jongeren in residentiële voorzieningen op basis van de vragenlijst van het huidige onderzoek. Dit zou de participatie aan vrijetijdsinvulling voor jongeren in voorzieningen kunnen stimuleren en verbeteren. We verkennen ook de mogelijkheden om lokale jeugddiensten aan te moedigen een proactieve houding aan te nemen door systematisch contact op te nemen en informatie te bezorgen aan de voorzieningen in de regio. We willen lokale jeugdwerkinitiatieven aanmoedigen om zich te komen voorstellen in de voorzieningen. We bekijken de mogelijkheid tot ontwikkeling van een specifiek aanbod door samenwerking tussen voorzieningen en jeugdwerkinitiatieven.

Een overleg met de minister van Welzijn staat ingepland kort na het krokusreces. Nadien valt zeker te bekijken welke bijkomende mogelijke initiatieven realiseerbaar zijn.

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Ik dank u voor uw uitvoerig antwoord. De cijfers zijn inderdaad genuanceerd. Ik heb in mijn vraag ook gezegd dat 30 procent van de voorzieningen aangaf dat het voor jongeren die al een vrijetijdsbesteding hadden, moeilijk is om die op dezelfde manier voort te zetten. Het is natuurlijk ook goed dat 65 procent aangeeft dat zij wel degelijk hun vrijetijdsbesteding kunnen voortzetten, al is dat dan op een andere manier.

Voor ons is dit zeker een nuttig onderzoek geweest. Als ik me niet vergis, is het een van de eerste onderzoeken, specifiek naar de vrijetijdsbeleving van jongeren die in een voorziening verblijven. Het gaat natuurlijk over zeer kwetsbare jongeren die in een zeer moeilijke situatie zitten, en het jeugdwerk kan wel helpen om even aan die moeilijke situatie te ontsnappen. Er is hier niemand in de commissie die het belang van jeugdwerk daarin ontkent.

Ik ben ook blij dat u zegt dat de voorzieningen expliciete inspanningen leveren om zo veel mogelijk – waar het kan, want er zijn natuurlijk soms praktische belemmeringen – die vrijetijdsbesteding van jongeren voort te zetten.

U haalde ook de rol van bruggenbouwers aan in het jeugdwerk. Ik ben zeer benieuwd welke projecten binnenkort – als ik me niet vergis, hebben ze nog een aantal dagen tijd – zullen worden ingediend onder de projectoproep. Het zou goed zijn indien daar ook projecten tussen zouden zitten die extra aandacht hebben voor jongeren die in een dergelijke voorziening verblijven.

U zegt dat u daarover nog geen overleg hebt gehad met de minister van Welzijn, dat dit voor binnenkort gepland is. Ik stel voor dat ik voor de opvolging daarvan nog eens terugkom met een vraag in de commissie of eventueel met een schriftelijke vraag.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.